

Samuel Corneers brev till Stephan Bennet 1788–1791

Författaren av dessa brev var Samuel Corneer (1760–1845), som värvades år 1788 till Strömsdal/Juantehdas i Norra Savolax från Strömfors i Östra Nyland, rekommenderad av sin före detta arbetsgivare, brukspatron J.R. Robsahm, till löjtnant Stephan Bennets tjänst. Corneer hade kommit från Skåne men han levde mest av sin liv i Savolax och Karelen. En orsak till flyttningen kan ha varit att undvika skulder. Efter att ha arbetat som inspektör vid Strömsdal blev han befallningsman i Kaavi från 1792 till 1795. Under det senare året grundade Corneer en kvarn och en blästerugn vid sjön Siikajärvi. I början av 1800-talet var mannen återigen inspektören i Strömsdal, där Fredrik Jonathan Ekholm var nu brukspatronen. Inspektör Samuel Corneer vistades tidvis i Strömsdals bruk, men var mantalskriven och ägade båda fasta och lösa egendom i Kaavi, bevittnade Kaavis befallningsman J. H. Gustafsson i januari 1808. Efter finska kriget flyttade Corneer till Eno socken i Norra Karelen, där han hittade kopparmalm i omgivningen av sjön Herajärvi. Han blev 85 år gammal och dog år 1829 i Moisio i Lieksa, Pielisjärvi. (Raili Heinaro 1997)

Mottagaren av breven Stephan Bennet (1751–1810) var också från Svenska sidan, från Helsingland. Linnefabrikörens son, som ung man gick till sjöss, först till handelsflottan, därefter till Kongl. Arméns flotta, kom tillbaka till lands till Savolax Brigaden, där han tog avsked år 1781 som löjtnant. I Kuopio agerade Bennet som kronobränneriets föreståndare, som tobakfabrikör, och sedan år 1787 som ägare till Strömdals järnbruk. År 1780 hade Bennet gift sig med Christina Charlotta Silfverparre och under tiden i Kuopio föddes parets fyra söner. Familjen, inklusive Stephans föräldrar, fadern direktören Thomas Wilhelm Bennet och modern Catharina Lenaea, bodde i Kuopio, eller tidvis i Mustalahti hemman söderut från staden. Samtidigt, när Corneer började sin tjänst i Strömsdal, bröt kriget ut mot Ryssland sommaren 1788 och Bennet gick in i militärtjänst som kapten. Under vintersäsongen 1788–1789 byggdes under hans ledning en flottilj på sex fartyg och fem landningsbåtar.

Denna flottiljen, som opererade på sjöar kring Rantasalmi i juni-augusti 1789, bestod av en besättning av 196 män, ledda av kapten Bennet. I augusti avgick Bennet från armén. Både privata saker och den allmänna situationen låg förmodligen i bakgrunden. Gustav III:s krig var allmänt ganska opopulärt. I november 1789 hölls urtima bergsting vid Strömsdal, med Finlands bergsmästare som domaren. Under åtal var 19 bönder och torpare som bodde i Nilsjä och Vuotjärvi byar och som hotades med vräkning från sina hemman. Samtidigt pågick en blåsning i masugnen, vilken Corneer senare kommenterade i en bit bitter ton (brev nr 14). Följande år, i mars 1790, skulle Bennet transportera en stor brödleverans från Kajana till 5000 män till Tokusensjärvi (Tohmajärvi?) för att attackera Ladogasjön, men vid den tiden stoppades han av ett slaganfall, som förlamade talorganet och ena sidan av kroppen. På sommaren återhämtade sig kaptenen.

I november 1791 sålde kapten Stephan Bennet Strömsdal till sin vän kommerserådet Paul Printzsköld. (Printzskölds brev till Bennet, 95 stycken från år 1781–1799, finns bevarade i Riksarkivet, B.S.A. vol. 3.) Efter att ha lämnat Finland och Savolax fortsatte Bennet bl. a. som kalkbränningsföretagare i Gotland och kattuntryckerientreprenör i Järva nära Stockholm. Utöver hans praktiska sysslor var han också en ekonomisk författare och medlem av hushållningssällskaper. På grund av vad han läst och erfarenhet kunde Bennet granska olika saker som jordbruk, prästutbildning eller sillsaltning – enligt upplysningsidens och Linnés anda. Erik Åhman har karakteriserat honom som ”en mångfrestare i det gustavianska tidevarvet” (1957–1963).

Dessa brev har bevarats i Stephan Bennets samling i Stockholm på Riksarkivet (B. S. A. vol. 2). Som det framgår av mer än ett brev, var Corneer en mycket ambitiös och yrkesmässig man. Det är naturligt, att han i sina egna brev till sin patron försökte ge en positiv bild av sig. Tyvärr har brev från Bennet till Corneer, där patronen gav instruktioner och ibland uppenbarligen kritiserat sin inspektor, inte bevarats. Bland de andra brev, som Bennet mottog, är en skrivelse av Anders Lindborg i början av januari 1791 (enligt datum *"klockan 12.00 i midnatt"*), som börjar: *"Under Inspector Corneers bortowaro, har jag haft tillfälle betrakta dess Bok och anotationer för år 1790"*. Lindborg rapporterar till kaptenen att Corneers bokföring är av sådan art att det inte kommer att vara uppenbart annat än att gissa och att Corneer klart har ändrat numren på räkningarna till kaptenen med förlust. *"Är min ödmjukaste anhållan det Herr Capitain med första reser hit och sjelf, endast på 2ne timmar betractar dem då jag är öfwertygad Herr Capitain blir wid samma tanckesätt, och derefter som omständigheterna befinnes fogar de anstalter Herr Capitain finner nödigt."* (BSA vol. 7, Handlingar angående diverse industriella företag i Sverige och Finland.)

Många av de personer, som nämns i breven, kan identifieras från andra dokumenter och källor. (Se till exempel Lappalainen, Kuopion historia I 1982, s. 361). Lars Erik Dahlström, som för Corneer var någon slags rival och *"persona non grata"* (se till exempel brev nr 2 och 23), hade kommit från Dalarna och blivit bokhållare under G. F. Tigerstedts tid på 1770-talet. I brev nr 26 nämner Corneer *"fodernöten från Swärje"*. Med detta menade Corneer förmodligen värdelösa bruksarbetare som åt och konsumerade men inte producerade någonting. Dessa kunde ha varit Bergqwist, Bergström och Bergman, som kom till Strömsdal år 1787 och någon fjärde. Latmasken Forsberg (brev nr 24, 26) var uppenbarligen en smed med namn Johan Forsberg, från Piteå Västerbotten (inte släkt med undertecknad). "Den olyckliga tölpen" Ytterberg (brev nr 3) var en byggmästare Anders Ytterberg, som senare blev till en mjölnare i Murtolahti. Philip Tackolander, en skicklig smed från Fagervik, verkar ha värderats högt av Corneer. År 1783 hade Tackolander fallit i ett gruff under katekesförhör med vicepastorn Aron Molander. Vicepastorn skyllde smeden för analfabetismen, tobaksrökningen och olämpligt beteende, medan smeden å andra sidan skyllde vicepastorn att han hade tagit mutor. Under brevväxlingens tid tjänstgjorde Gabriel Lagus som brukspredikant i Strömsdal. Enligt Akiander var han *"ofta tankspridd och förvirrad i sin tjänst, på grund av fallandesjuka, som han själv påstod, medan andra märkte orsaken vara fylleri"*. Bland bönderna i närbyar nämns till exempel Pasanen i Vuotjärvi och Väätäinen i Siikajärvi, med vilka Corneer lite senare i början av 1800-talet hamnade till ett slagsmål. Brev nr 17 nämner bortflyttandet av Hartikainen, förmodligen från platsen av så kallade *"Siikajärvi hov"*. Frågan beskrivs i tidningen Savotar, nr 114 (11.10.1910), där det berättas också om bakgrunden till Ekholms mord.

Som fragmentariska glimtar av det förflutna för mer än två hundra år sedan berättar dessa brev om järnbruks vardagliga problem, om leveranser, usla arbetare, stridigheter med den motståndiga allmogen, samlandet av malm och kol, försök att hitta nya malmfyndigheter, även glimt av krigsstämningar och byggandet av flottan, men mest och främst om brist på bröd och pengar.

Juha Forsberg

Inspektor Samuel Corneer till brukspatron Stephan Bennet: “Wälborne herr Capitain!”

27 brev mellan 24.3.1788 ja 12.11.1791, varav fyra odaterade

1)

Wälborne Herr Lieutenant!

Herr Lieutenants högtärade skrifwelse af d. 19. dennas, hade jag igår förmånen emottaga; hwaraf jag inhämtad, at herr Lieutenanten, i stället för Inspector åstundar en skrifware och rådig man som i det hela kan gå Inspectoren till hand(s) emot 600 Drs lön utom Discretion, men som jag härstädes har 50 RDrers lön utom presenter, hwilka jag får alt som min Patron finner mig förtjena, och ärhölt jag förleden Juhlas en sådan af 16 2/3 RDr värde, jemte fri kost wid mit herrskaps eget bord, Caffé och eget rum med all nödig uppassning hwaremot mina gjöromål består uti at af sluta böckerne och till si Bruks driften, (men i alt tager jag ordres af min Patron) så lærer herr Lieutenanten gunstigast finna, at jag icke kan emotaga den gifna offert, utom min egen skada, så framt den lofwade belöningen icke skulle stiga till 600 Dr hwarigenom jag kunde räkna min lön till 1200 Dr; och så framt herr Lieutenanten skulle finna sig wid at gifwa mig sådan lön, utom små belöningar som herr Lieutenanten torde finna mig förtjänä, hwilket ankom på herr Lieutenants egen gräs, är jag nöjd emottaga herr Lieutenants Condition i nästa Augusti månad, då jag till tror mig förrätta Brukets gjöromål så, att herr Lieutenanten är fullkomligen nöjd, men jag önskade då, att alla Ordinera arbeten blefwe på beting, lika som på andra bruk, ty då behöfwer man intet beständigt på drifwa arbeterne, emedan arbetarnes lön blir då betalt efter deras egen flit och idoghet.

Jag har nämt för min Patron, herr Lieutenants åstundan, at få en hammarsmed och några kohlare härifrån, men det är aldeles emot hans wilja, oakad flere wore hågade, jag kan således icke accordera med någon härstädes, för närwarande, på det jag icke må ådraga mig owänskap; men från Forsby bruk har jag aperans, at få en skickelig hammar smed jemte en knipsmed och den skulle åstundas, med hwilka jag will accorda, så snart jag ärhåller herr Lieutenants underrättelse, hure deras löner och förmånen blifwer.

Då herr Lieutenanten ärhåller slut med bönderne och di blir öfwertygade, at di intet uträtter med deras upstutsighet, så lærer di uttan twifwel blifwa höflige och anse för ett nöge och förmån få blifwa qwar på sina hemman samt göra alt hwad dem befaller, hwilka man snart nog kan lära kohla; men at kjöra bårdt dem, blir icke allenast deras, utan äfwen herr Lieutenants märkeliga skada, ty om härifrån skulle fåss kohlare som skulle emottaga hemmans bruk, så fåss intet andra, än sådane som äro mindre förmögne och herr Lieutenanten wore nödsakad gifwa dem förlag till kreaturs inköp m.m. hwilket torde hända aldrig blef betalt. Skulle herr Lieutenanten emedlertid hafwa tillräckelige arbetare som kunde hygga kohl wed och inköra i mihla, så skall jag skaffa 2ne kohlare dränga nästa höst, hwilka skall kohla 9 á 12 mihlor wardera om winteren, men då måste trenne kohl bottnar wara tillsammans på det at en måste wakta så många på en gång, och så snart kohlen äro bordt kjörde måste ny wed inköras, hwilken om wåren bör hyggas.

Herr Bergsrådet berättade mig just nu, at han wille lämna en af sine hammarsmeder wid namn Joh. Mellberg, som förut arbetad wid Strömsdahl, men han äger alla odygder så at jag på intet sätt kan hånom recommendera.

Jag har äran med wördnad framhärda Wälborne herr Lieutenants ödmiukaste tjenare Sam. Cornéer

[illegible]

Wälborne Herr Capitain!

And. Hardikain är den inda som blef stämd hwilken strax derpå rymde åt skogen som Tammelin lärar redan awerterat syn på Rian och åwärkningar blef förrättad.

Om Mårten Lackonen skulle våga sig till Cuopio för at frälsa sin son, hoppas jag herr Capitain låter stämma honom, bäst wore at gripa honom och sättan i stockhuset tils Tinget blir.

Wid Köperes By har jag funnit en Koppar anledning. Ute på en holm i Carelen har jag funnit kalck bärg som sir ut hålla mycket jern, hvilket jag nu i dag skall försöka genom prof. Hongawara gr besåg jag som hastigast och fant henne gifwa et gådt hopp i framtiden.

Från Kärsemäcke har jag fått sp. men snart är den uppäten och då står jag der med tåmma händerna utan sp. och pg. Af Dahlström har jag intet fått de på Notan upsatte 2 RDr utan lärar di blifwit använda i Cuopio för hans egen räkning.

Mera hade jag wäl at berätta, men får därmed uppskiuta och indast anmäla, at nådig frun ber om sin hälsning och jag framhårdar med wördnad herr Capitainens ödmiukaste tjr Corneer

St.dahl d. 13. sept 1788

P.S. Man sir intet tecken till Dahlströms flyttning och han tar frist ut sp. Jag skulle önska få weta om han får herr Capits tillstånd blifwa qwar eller ej på det jag må kunna taga mitt Parti emedan 2ne Inspectorer wid Strömsdahl är öfwerflöd. At närlagde bref blifwer befodrad på Påsten anhåller jag ödmiukast.

[illegible]

3)

Wälborne herr Capitain!

Ännu har Gillberg intet hunnit långt med sine hästsko, han har på 7 dager intet mera än 40 gånger han gifwer skulden än på järnet än på, att hans gamla far intet årcker slägga men förnämsta ordsaken är den att Gillberg har gådt för bittida från mästaren, kan hända han för bättrar sig nästa wicka. Tackolander fick intet sin hård färdig förän i fredags, men har dock 30 gångar på 2ne dagar.

Under mit wistande i Cuopio förwaltade Tackolander min sysla och det med en utmärkt skickelighet, men däremot blef hans arbete eftersatt, så att de gjorde beställningar äro ännu ogjorde och lärer nu på några wickor blifwa så, tils hästkorna blifwa färdiga.

Ytterbergs owullenhet kan jag icke beskrifwa i dag fjorton dagar sedan, brände han up sin mila, och ryktet hwil säga, at han legat i byen och suppet, hur det har warit torde tiden uplysa, emedlertid har jag på hans trägna begäran, lofwat wåga än et försök, hwarföre jag förleden måndags begaf mig till Argillanders kär och lögde såwål karlar som hästar så at jag innom 5 dagar hade en mila, we färdig, och i mårgon skall wi köra en på en botten till ty där är we til 5 á 6 milor och det är tor wed.

På min hem resa kom jag till fots om Morvi och där hade di stängt hela forsen, jag tänkte då hygget up kongsådran, men folket berättade mig, att herr Capitainen hade tillåtit wid dess sista resa obehindrat fast sätta forsen och som fisk tiden snart är slut så lätte jag därvid bero, dock hoppas jag fisk interessenterne skall nästa år få lämna litet med sig, jag skall wara litet slutygare då, emedlertid tycker jag at di till nästä Ting bör lag sökas, för at undwika en hell hop beswär, framdeles.

hammaren har gått indast 2ne dygn i brist af kohl, men nu blir Isarna bra ock förmoder jag han skall nu gå beständigt, watn har wi nog.

Jag framhärdar med wördnad wälborne herr Capitains ödmjukast tjenare Sam. Corneer

Strömsdahl d. 16. Nov. 1788

P.S. Så snart herr Capitainen kan förmå Hans nästa resa hit så kunde han taga swarta hästen, hwarje måndag saknar jag Carbas, ty folcket tål intet at man är fogelig. Carlbom ber at herr Capitain tacktes lösa hans tyg, till hvilken ända härhos följer färgstocken.

4)

5)

Herr Capitainen är god och fråga Argillander om wi får hygga kohl wed på den udden som går ut i Wåtjerfvi min tanka, är, at släpa i vår bordt weden, til hästhags udden, hwarest man kan sedermera kohla när som helst och kohlen med kärra fram släpa.

Min Tobak är nu slut.

Othman kan intet skaffa ett korn råg utom 10 plåtar t.

Jag framhärdar med wördnad herr Capitainens ödmiukaste tjenare Corneer

St. d. 15. feb. 1789

[illegible]

6)

Wälborne herr Capitain!

Igenom styresmannens stora för sigtighet, har såväl stadens som landets inwånare, uphört, med alt arbete, hwarwid Bruket på några få dagar under mitt wistande hästades, äfwen blifwit smittat, jag reser nu med fru Directeurskan, fru Capitainskan och små herrarne till Bruket, samt ärnar forserra driften på det högsta; Jag skall äfwen bjuda till, at upmuntra almogen, om kring Bruket, at gå till sine arbeten, på det landet icke må blifwa i ödesmål i otid, men härwid lärer min ringa person icke mycket kunna uträtta, det är emedlertid beklageligt at si flera 1000de personer arbetslöse.

9 sabler lefwererade jag till Röstedt, men för denna lefwerants lærer ingen betalning fås, hålst det ingifwes af högwederbörande wara af en bestälninge, indast härrörande af herr Capitainens Egen nytta, Garfwaren får icke betalning för skinnen som utgådt till Baljorne.

Jag har skäligen gådt om smeder, så at om wärktyg nu åstundas, kunna de ärhållas, men jag önskade reqvositionen fik gå genom landshöfdingen, på det många ledsamheter måtte undwikas, nu fåss ingen betalning för yxorne, lijarne, stångjernet m.m. indast, för det, intet landhd det reqvirerat.

Hur blir det nu kuljutning torde hända masugnen kan om 5 wickor wara igång och masmästaren försäkrar om släta kulor.

Inwånarne äro sig alltid lika, under herr Capitainens frånvaro, hwilket är ganska bra, ty jag har flera gånger blifwit öfwertygad derom, at ju större gift de kunna utsprida ju större lycka och framgång har i samma mon till fallit herr Capitain.

Gud hjelpe herr Capitainen och hwarje redelig swansk önskar den som aldrig uphör framhärda med
wördnad S. T. herr Capitainens ödmiukaste tjenare Sam. Corneer

Cuopio d. 26. junii 1789.

[illegible]

8)

[illegible]

[illegible]

12)

Wälborne herr Capitain!

Försent kom Tammelin till Pelis, at handla halm, Nådig herren hade redan 3ne dagar förut, haft sine utskickade i detta ämne, herr Capitainen för icke vilse wid dess afgifne tanckar, men i stället för halm fick 11 t. råg å 4 1/3 RDr och jag har handlat 10 t. af Christer Wartinen för 4 2/3 RDr och torde hända mera kan fåss, skulle herr Capitainen wara så stad wid pg.; at denna sp. kunde för egen räkning behållas, wore wäl, ty jag fruktar det drar långt ut, med Porthanska sp. och torde hända den aldrig fåss; dock fick jag af Nygren igår 4 t., hwilka jag anser såsom, at dermed wilja smörja mig om munnen och låcka mig at tigga tils kronan fådt sin angelägnaste smide, möijeligt är Cavi Compag. för tenk ting gjästningen.

De 50 RDr jag fik, lämnades på handen för ofwannemde sp. och sammas p. måste genast hämtas i anseende til föret, anhåller för den skull ödmiukast, at få 200 RDr med Tammelin. Nu köras kohl från alla kanter och pg. behöfwes dertill. ajetaan hiiltä joka puolelta ja rahaa tarvitaan sen vuoksi.

Jag hant icke sluta detta bref, för än underrättelse inkom, at Elden förtärde Itkola, jag med flera begaf oss genast dit, men försent, bådda stugorne och ena fähuset bran upp, men resten friades o... vår hednrs gubbe, sjielfwa friher.. måtte dragas genom gluggen, och lärrer denna anstöten gjöra en ända af honom, hwad tycker herr Capitainen wäl, han uppehölt sig i stugan för at frälsa 2nne håf garn.

Med wördnad framhårdar jag wälborne herr Capitains ödm. tjr. Sam. Corneer

d. 13. Aprill kl 3 f.m.

kuoressa: Herr Capitainen behagar lämna Tammelin pg. till 1 kn Commission(?) ???

[illegible]

13)

Wälborne herr Capitain!

Kiljander till skref mig idag, at en timmerman igår, rest, från Joensu till Cuopio, för at anföra klagomål på jernets kalbräcka, hwilket är en ganska ledsam omständighet och är en omständighet som hammarsmederne till en del förorsakar, sedan jag wärkan med gode eller onde kan förmå dem smida på Assessorens ställe, de gifwa hella skuldet på Takjernet och begär at ålderman skall komma och göra prof, torde hända Fredric wore god ålderman, fast det är en slarf i många afseender, jag anhåller ödmuikast i medlertid, at Fredric fik komma hit samt at honom icke blef underrättad i hwad ärende han skall resa.

Jag skulle nu sändt häst, men jag äger ingen hemma, utan måste sända denna Expres til fots med den Instruction, at om han kan få sända det med någon resande, så skall han det göra.

Med oafåtelig wördnad framhärdar jag wälborne herr Capitains ödmjukaste tjenare Sam. Corneer

St.D. d. 15. ap. 1790

P.S. Igår fik jag bud från Othman, at han af Molerus i Idensalmi kjøpt 10 t. råg á 4 1/3 RD, 9 måt halm á 1 RDr och får afhämtas ½ mil från Kersämäcke hos Molerii torpare, hwilket herr Capitainen behagar till kronan försälja emot högsta priset och betalning nästa måndag, då det får afhämtas.

Brister vårt jern för det är kalbräckt, så brister Slup Byggmästaren på förstånd, hwad tyckes wäl, han skickade mig ritningen på sluparne, för at jag sjelf gjöra malla. hwilket jag ock gjorde ock kunde det jag hade när skrifwit få et anført sine klagomål hos mig då de skolat rättas.

[illegible]

14)

Wälborne herr Capitain!

Wid igenom läsande herr Capitainens högtärade skrifwelse af den 15. dennes, har jag funnit, det jag icke kunnat förwaltad Bruket till herr Capitainens nöije, oaktad jag haft all möda och omsorg ospard, herr Capitainen behagar berätta det war icke nog dermed at kalk tilgången bristade, som mycket wållat jernets ohållighet, hwarföre blef icke sådant af herr Capitainen och Bergmästaren rättad, ty då herrarne hit kom den 23. October, hade masugnen indast gådt 7 dygn efter kal dygnen och till räkeligen kalk befants då på stället, det hade då warit lagom tid, at befalla masmästaren öka kalken på hwarje upsättning; om kalk fattades de sista dygnen så är det en förlåtelig sak, jag will förbigå pg. bristen och det hinder Bergstinget förorsakade, utan indast nämna, det de äldre wid Bruket kunna intyga, at aldrig så mycken kalksten warit på en gång wid detta Bruk i beredskap, då Blåsningar börjats.

Då herr Capitainen wid dess sista wistande hästades, stälde h. hården, blef jernet som nu en del segt och en del skördt, och då smederne lefwererar sådant odugeligt jern, har jag derföre dem förehållit och til sin ursäkt förre burit, at Tackjernet wore ursaken, och om jag wägrat emottaga det och det casserat, så hade jag å andra sidan stannat i answar, ty dertill äger jag ingen rätt, för än prof blifwit af ålderman gjordt och takjernet pröfwats och befunnits godt. Masmästare- och hammarsmeds åldermän äro de som skola rätta sådane fell och aldrig är någon Bruks Betjent sådant ålagt, hwilket herr Capitainen skall blifwa öfwertygadt, wid den undersökning, som kommer at skje, då det hotade answar ställas i fråga.

Behörigt förslag öfwer pg. och sp. som jag haft om händer, skall jag wid min ankomst till Staden hafwa förmånen afgifwa.

Herr Capitainen har behagat lämna mig förtroende, hwilket jag hoppas aldrig blifwit missbräckt och dett såwäl som herr Capitainens förklarade wälbehag, wid minna gjöromåls utförande, har warit en ansenlig lätnad för mig, i synnerhet då arbetarne och folket warit orolige och missnöjde samt ofta haft än billige än obillige hotelser, men nu så lika missnöije är hos herr Capitainen, så lärer nogsamnt kunna slutas med hwad håg och lust jag skall contituera, at wara en orsak till allas missnöije.

Herr Capitainen behagar underrätta mig om herr Captainen, kronan eller någon annan behåller den sp. som är tingat, ty i sådn händelse ärfodras pg., får Bruket Porthans sp.; Othman uppföller sit löfte att lefwerera fullt 30 t. till det qwantum herr Capitain sjelf af bönder kjøpt, så behöfwer det icke

mera, men om något manquera så blir det ledsamt. Nygrén har sedermera icke lef. något och icke heller afgifwit något swar på 2ne mina bref, I mårgon ärnar jag resa till honom.

Krono leqvitations böckerne sändar jag nu, i den händelse de skulle ärfodras innan jag kommer till Cuopio. Assessor Salonius är skyldig 10 RD 38 s enligt för afgifwen räkning, för port beslag.

Herr Directurens chec, som ännu fodrar liten reparation skall nästa bud blifwa sänd.

Jag framhårdar med wördnad wälborne herr Capitains ödmukaste tjn. Corneer

Strömsdahl d. 21. Ap. 1790

P.S. Qwarn trellan har stådt under reparation och uphållit detta bud.

[illegible]

16)

Wälborne herr Capitain!

Af de rekvirerade smide till båtarne i Cuopio och sjuk huset arbetas nu och behagar herr Capitainen föranstälta at från Cuopio sändas efter samma smide, emedan jag är satt urstånd sedan skjepparen förleden höstas tog bruks båten till staden. Om Dahlström kom snart hit wore wäl, för at utwisa jern anledningen wid Honga och om han då äfwen kunde förse sig med Compassen som herr Capitainen härifrån hämtade till reption.

Knipsmeds Bäljorne äro nödige.

Prästen vill rätt nu crevera i sin fråssa och väntar på Cina. Ingen sp. från Idensalmi, Käsämäcke eller Nygrén för kronans räkning är kommen och alla anstalter jag gjordt för malning och bakning är förgäfwes.

Jag framhårdar med wördnad wälborne herr Capitains ödmiukaste tjn. Corneer

St.D. d. 9. Maji 1790

[illegible]

17)

Wälborne herr Capitain!

Af herr Capitainens angenäma skrifwelse finner jag Bergs Collegii utdrägt med sakernes afgjörande, som mycket liknar swänska domstohlar, hwilket alltid är känbart för den lag sökande.

At bygga ny bohlstad och sjelf den bebo möta mer än många olägenheter, skulle herr Capitainen intet håldre flytta emot hösten till Hardikains hemman emedan det eljest blir i winter aldeles obebodt, ty Hardikains folk är till större delen redan bordt flytta och hafwa till sagt Tamelin det de icke ärnar bärjas alla ängarne utan så snart di kan i höst flytta di genast sin wäg.

På det utsidda stället å Sikaj: är indast 24 stockar fram körde och för än om 14 dagar eller 3ne wickor, då hästarne får litet hull, kan icke på begynnas med timmer köring.

Othman sade sig anskaffat 10. malm håftware, men på wems anmodan wet jag intet, han berättade mig äfwen at han intet kunde lämna mig mera af Kärсам: gröda än jag fådt, neml. 15 t. och litet till Staden, sedan dr rymt och han måst läija folk , aldeles likt den goda herren och bästa lyckan, at jag aldrig satt ej heller sätter tro på hans löften.

Häradshöfd: Porthan hörs intet utaf och för honom brister 22 t.

Nu sändes 2300 stk 5 ? 600 stk 4 ? Mustalax eller falt contoiret, 7 ltt jern hf. sec. och apoth., 1 form, 1 Tetta, 1 stång till bälja.

Huru wida jernet är rätt wäget kan jag icke säga, emedan jag måst lämna wågen till Akonpojia hwilken jag måste få snart åter om icke fält Cont. behåller honom med wigterne och betalar duktigt så kunde jag låta göra ny Balance och hielpa mig med wigter hur jag kunde.

Stora båten skall dras öfwer i mårgon hwilken di omöijeligen innbära för artilleriet, men han borde intet släppas i genom Murö om di tänkte rätt för än alla canonerne kommat il Murö, nödigt lär bli, at försäkra sig wid fält cont: om pg. för båten.

En af dagarne reser jag med Dahlst till Honga, och Kårsämäcke för at gjöra wist om malm håfningen.

I afton sändes killingarne till holmen och min hustru förbehåller sig det förtroende at förvandla gett mjölken till ost. Näst min och min hustrus wördnads anmälan till samtelige herrskapet fram härdar jag wälborne herr Capitainens ödmiukaste tjn Sam: Corneer

Strömsdahl d. 7. Junii 1790

P.S. Ak om Dahlst. blef beordnad utsöka koen hos Wätänän och de öfrige Bergs tings utslagen jag är illa fast för ko åt Malmelin.

De spik som nu i afton af Melart blifwit beställt skall en af dagarne blifwa sända, jag är blått stält för båt åt staden. 70 äg följer, från Kärsäm. Jag har i år fått 18 t. sp: från Sikaj. och 4 t: är gifwit till utsäde utom.

[illegible]

18)

Wälborne herr Capitain!

Med möda har jag nu samlat ihop folk, såt at jag fådt bud till staden, utan at hindra brukets angelägnaste arbete, önskeligit wore at Buorman gaf, på engång 30 t. samt 2ne t. salt, 42 stc 4 Skttt 1 Ltt jern följer nu och ett stä om 4 Ltt 16 mrk, huru wida herr Capitainen lämnar jernet till Backman emot 32 s Ltt, behagar herr Capitainen underrätta Abborren på det han må besörja lefwereringen.

Strömsdahl d. 3. Oct. 1790

[illegible]

20)

Wälborne herr Capitain!

Tills dato befinnas Masugnen i god gång och at järnet är godt befinnes af medföljande 2 Skttt 10 Ltt 10 mkr.

I fredags gjordes försök med Långbro malmen, slaggen blef qwik, men blås balken skars ut och sedan började det skärta öfwer formen dock utan någon witterlig farra i sjelfwa gången.

De 12 t. råg wore ganska wälkomne, men som di kom så gick di, jag är wäl intet för närwarande i behof, dock i anseende till detta goda tillfälle täktes herr Capitainen föranstalta om sp. sedan intet är at wänta från Kärsämäcke eller Sikajerfvi det lilla som jag fådt från Rissala är af fräst och råst för derfwat, hela Pelis har fådt en total misswäxt och 1 t. g. råg skall der kosta 6 RD för öfrigt hörs intet annat än jammer och klagan; At handla detta års sp. af indelningshafwaren, så framt krono sp. på något sätt kan ärhållas, eller gl. sp. afråder jag helt och hållit, emedan icke annat än odugelig sp. fins i hela landet. Är kr. sp. dyr, så hoppas jag den, med denna blåsning skall blifwa ärsatt, som näst Guds hjelp stiger till 200 Skttt.

De 62 ½ RDr jag ärhölt, är till det mästa utdelt, hwarföre jag ödmjukast anhåller at herr Capitainen behagade lämna min hustru 10 RDr marknads pg.

Med wördnad framhärdar jag wälborne herr Capitains ödmiukaste tjenare Corneer

Strömsdahl d. 15. Oct. 1790

[illegible]

21)

Wälborne herr Capitain!

Alla karlarne äro syslesatte med kohl och malm Transporterne, at jag intet kan sända i denna wickan bått efter spanmål och jern är intet färdigt smit, emedan såwål hammar stälningen som Bäljor måste först under gå reparation. Dagswärkare äro intet godt efter hwilket intet är underligt, emedan spanmål synes ännu här omkring oskuren.

Jag har intet uptagit herr Capitainen på bruks längden i anseende till owisheten om herr Capitainen så åstundar, men hur som behagas kan blifwa wid skrifningen observerat.

Masugnen blev i går malm satt men efter minskningen på malm har han börjat gå bra.

Efter min uträkning skall jag hafwa 1000de läster kohl till nästa blåsning eller nästa höst.

För herr Capitaines wiste Grasé under mit wistande i Cuopio tackar jag ödmiukast, jag har härhos äran sända bewis till min Mirit förtekning, i den händelse herr Capitainen skulle finna för godt den samma till Stockholm öfwersända. Om jag skulle wara så lyckelig at blifwa Högbergs vicarius så är

jag dock i en wådelig belägenhet, emedan Högbergs lifstid torde wara nog kort efter hwilken Directionen kunde gå mig förbi, hwarföre jag skulle hälst önska ju för dess häldre af sluta accord, men sådant kan dock icke ske för än man inhämtat Directionens tankar. Jag anhåller för den skull ödmuikast, at herr Capitainen wisar mig den gunst benådighet och efter herr Capitainens egen öfwertygelse denne sak planera.

Efter et nogare eftersinnande har jag funnit orimligheten af at arredera Rissala, såwäl som andra landt ägendommar här i landet, emedan de behöfwa alla ansenliga förlager, til upodling, utan har jag beslutit at aldeles qvittera Finland, så framt jag icke ärhåller den sökte Magazins syslan.

Lindborg ärhölt wid dess hit komst alla brukets Inventarier, kol botten har under mit wistande i Cuopio blifwit på Wuotjerfvi infrusen, hwarföre kol behållningen wid bruket indast blef 260 läster, men deremot finnes i skogen 260 läster inberäknad med de kol hwarföre Bruket legat i förlag.

Krono qvittorne böckerne äro för mig angelägne för at kunna göra slut räkning med alt folket.

Dahlströms förra piga Majia har bedt mig till skrifwa herr Capitainen och berätta, at Dahlström intet will gifwa henne någon lön och sedan hon nu förtärt de 10 kp. sp. jag lämnat henne, lider hon wärkelig hungers nöd.

Mäst min och min hustrus wördnad till herrskapet, framhårdar jag med wördnad Wälborne herr
Capitainens ödmiukaste Sam. Corneer

Strömsdahl d. 12. Nov. 1791

[illegible]

26)

Wälborne herr Capitain!

Då Gud will hjälpa, hoppas jag herr Capitainen intet för kastar den samma eller tager i betänkande om skjuts pg.s öfwersändande för at ärhålla dugeligt folck, hwad kostade icke de 4ra fodernöten från Swärje, som äro så odugeliga, at jag skulle önska deras snara hädanfärd.

Nu onsdags mårgon, har nya smederna smidt 5 ½ Sktt sedan söndags afton, at det är wäl smidt bewises af med följande fina bultjern, Champton jernet är äfwen utan fel, oaktad di ännu intet fådt redskap och hammargången i full ordning så at Hollström är i den delen orätt beskyld, det lærer intet stå rätt till Hollström och Ramstedt, Hollström klagar mycket på Ramstedt.

Önskeligit wore om Ramstedt kunde skaffa massmästaren Ur, den han lofwar skaffa, skall wara hytte dräng, smederne tror, at Ur kommer, hwarföre jag har skrifwit till honom. Forsberg synes wara nu onödig, sedan herr Capitainen får Byggmästaren från Fredricksfors, hwilken äfwen kan bygga såga. Jag har föranstaltad för Bälj planckor.

